

Kevesebb borospince, több szakma Rendőrségi Együttműködési Program Magyarország és Hollandia rendőrségei között 1993–1995

Fewer wine cellars, more professions
Police Cooperation Program between the police forces of Hungary
and the Netherlands 1993–1995

Budavári Árpád

kapitányságvezető, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes
Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság,
Gárdonyi Rendőrkapitányság
budavaria@fejerpolic.hu

Magyar
Tudományos
Műhelyek

Absztrakt

Cél: A szerző a Hollandia és Magyarország között 1993 és 1995 között megvalósult Rendőri Együttműködési Programot mutatja be. A program és az értékelő vizsgálati jelentés megismerésével képet kaphatunk a nemzetközi kapcsolatoknak a rendszerváltás utáni rendőrség átalakulásában játszott szerepéről, arról, hogy a holland rendőrök milyenek látták a korabeli magyar rendőrség működését, és milyen vezetői vélemények övezték az együttműködést.

Módszertan: A cikk a programról született értékelő vizsgálat levéltári kutatás során fellelt dokumentációjának elsődleges forráselemzésén alapul, melyet releváns hazai szakirodalmi források egészítenek ki.

Megállapítások: A nyílt és kritikus szellemben íródott értékelő jelentés vizsgálata alapján megállapítható, hogy noha a magyar rendőrség vezetői kellő alaposítással ismerhették meg a civil közigazgatásba illeszkedő, lakossághoz közel álló, decentralizált holland rendőrség működését, mégis elzárkóztak a hasonló elveket szem előtt tartó magyar átalakítástól. A jelentés megismerése alapján megfogalmazódik a TC Team Consult vizsgálat átfogó kutatásának igénye.

Érték: Az értékelő jelentés kordokumentumként jól illusztrálja a rendszerváltás rendőrségének problémáit, és muníciót adhat a rendőrségi reformok jövőbeni kutatásaihoz.

Kulcsszavak: rendszerváltozás, nemzetközi rendőri együttműködés, holland rendőrség, rendőrségi reform

Abstract

Aim: The author introduces the Police Cooperation Program of the Dutch and Hungarian police between 1993 and 1995. By getting to know the program and the evaluation report, we can gain insight into the role played by international relations in the transformation of the police after the regime change, how the Dutch police saw the operation of the Hungarian police at the time and what leadership opinions surrounded the cooperation.

Methodology: The article is based on the primary source analysis of the documentation found during the archival research of the evaluation study of the program, which is supplemented by relevant domestic literary sources.

Findings: Based on the examination of the evaluation report, which was written in an open and critical spirit, it can be concluded that – although the leaders of the Hungarian police were able to get to know the operation of the decentralized Dutch police, which fits into the civil administration and is close to the people – they refrained from the Hungarian transformation based on similar principles. Based on the knowledge of the report, the need for comprehensive research of the TC Team Consult investigation is formulated.

Value: As a contemporary document, the evaluation report clearly illustrates the problems of the police during the democratic transition and can provide ammunition for future research on police reforms.

Keywords: democratic transition; international police cooperation; Dutch police, police reform

Bevezetés

Az 1989-es rendszerváltozás után Magyarország az 1990-es évek elején olyan átmeneti időszakot élt át, mely során a pártirányítás alatt álló, teljes elszigeteltségben működő állami szervezetek és intézmények a szabad piacgazdaságra épülő demokratikus jogállami működésre tértek át.

Az államszocializmus egyik szimbolikus szervezete, a magyar rendőrség belső reformerei révén már évekkel a rendszerváltozás előtt elkezdte megtervezni a láthatóan omladozó rendszer utáni működését. Reformelképzeléseik központjában a rendőrség decentralizálása, demilitarizálása és depolitizálása állt. A belügyminisztérium szervezetének átalakításában fontos szerep jutott Verebélyi

Imre miniszterhelyettesnek, aki az ekkor már megtűrt, sőt olykor támogatott tudományos kutatások eredményeire támaszkodva a rendőrség demokratizálódásának első és legfontosabb lépéseként a politikai irányítástól való függetlenedést tartotta. Vezérelvként fogalmazta meg, hogy a belügyminisztériumnak el kell távolodnia a rendőrség operatív irányításától, és fel kell számolni a biztonságvédelem irányításának monopolhelyzetét is. Haladó szellemiségét mi sem tükrözi jobban, minthogy reformgondolataiban már ekkor megfogalmazta, hogy a rendőri feladatok közül számos szervezése az önkormányzati struktúrában kaphatna helyet (Verebélyi, 1989). A Belügyminisztérium helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályozásának lényegi kérdéseiben állást foglalni hivatott törvény-előkészítő bizottság ülésén az önkormányzatok rendszetben vállalt szerepéről komoly vita alakult ki szakmai körökben, melyben a centrális államrendőrségtől a teljesen decentralizált, államtól független önkormányzati rendőrségeig terjedően több megoldást javasoltak a felszólalók (Szikinger, 2020). Az erről szóló eldöntetlen vita mellett az azonban bizonyosnak látszott, hogy a rendőrséget a civil közigazgatásba kell integrálni, ebben a harmadik köztársaság első belügyminisztere, Horváth Balázs maga is eltökélt volt (Horváth, 1990).

A reformerek a demokratikus, jogállami fordulat tartósságának garanciáját a rendőrségi hatalmat korlátozó rendőrségi törvényben, a rendőrség civil közigazgatás rendszerébe illesztésében és egy kormányzati ciklusokon átívelő, hosszú távú rendszeti stratégiai program elfogadásában látták (Finszter, 2019).

Abban azonban nem volt egységes, határozott elképzelésük, hogy mely, más országban már alkalmazott és bevált rendszeti modell átvétele lenne kívánatos a rendszerváltozás utáni Magyarországon. És bár nem voltak olyan, már meglévő megoldások, amelyek segítséget jelenthetnének a hasonló átmenetek során, a rendőrség vezetőiben megvolt a nyitottság arra, hogy a jogállami rendőrség működtetésében több évtizedes tapasztalatokkal rendelkező országok segítségét kérjék. A nemzetközi kapcsolatok kiépítésében mérföldkőnek bizonyult a TC Team Consult svájci konzulting cég magyarországi munkássága. A cég hazai rendőrségen folytatott működését számos neves magyar rendészeti kutató feldolgozta (Salgó, 1994; Szikinger, 1998; Finszter, 2008; Korinek, 2020; Bezerédi, 2018). A szervezet 1990 tavaszán kapott a magyar kormánytól felkérést arra, hogy működjön közre a magyar rendőrség átszervezésében és demokratizálásában. A TC Team Consult már az 1980-as években meglehetősen nagy jártasságot szerzett a rendőri szervezetek működésében, ugyanis több nyugat-európai ország (Belgium, Svájc, Hollandia, Ausztria, Németország) rendőrségi reformjának előkészítésében, átvilágításában részt vett.

A cég működésében lényeges elem, hogy szakértő munkatársai elsősorban a szervezés és vezetéstudomány gyakorlati, piaci viszonyok között edződött

ismerői voltak és nem rendőrök. Munkájukhoz a „rendőrségismereti” szaktudást a holland rendőrség warnsveldi továbbképző központja (Police Study Centrum) adta. Széles körű nemzetközi kapcsolataik lehetőséget teremtettek arra, hogy átvilágító tevékenységük mellett a magyar rendőrök külföldi tanulmányútjait is elősegítsék. Ezek közül a leginkább szervezett és legtöbb tapasztalattal hozó projekt a holland rendőrséggel kötött Rendőri Együttműködési Program (továbbiakban: REP) volt, amely 1993 és 1995 között biztosított a megyei rendőr-főkapitányságok és a holland tartományi rendőrségek között intenzív szakmai együttműködést.

A rendészeti reform jelenlegi kilátásait vizsgáló doktori tanulmányaim részeként a Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltárában végzett megalapozó kutatásaim során figyeltem fel a REP 1996-ban folytatott értékelő vizsgálatának összefoglaló jelentésére. A vizsgálatot az Amsterdami Egyetem Kelet Európai Tanulmányok Intézete kutatója, dr. Marác K. László vezette, a holland rendőrség részéről M. C. den Ouden (Utrecht-i Tartományi Rendőrség), Drs. Anton Slohouwer (Országos Rendőrügynökség) és Drs. István Szabó Kelet-Európa szakértő, a magyar részről pedig az akkor még létező magyar Rendészeti Kutatóintézet két kutatója, Búzás Pál és Bendzsák Katalin végezték. A vizsgálat 63 oldalas összefoglalása messze túlmutat eredeti rendeltetésén. Meggyőződésem, hogy a rendőrség mai állapota jelentős részben a rendszerváltozás időszakában a változás/változatlanság kérdése körül kialakult álláspontok és intézkedések hosszú távú hatásának eredménye. Az ezt megvilágító forrásművek mai kutatása, tanulmányozása, tudományos térben való megismerhetősége ezért nem csupán a múlt, hanem a jelen pontosabb diagnózisához is hozzásegíthet. A hivatkozott mű megismerésével bepillantást nyerhetünk az átalakulóban lévő magyar rendőrségen a reformtörekvések fogadtatására, képet kaphatunk arról, hogy milyenek látták a nyugati demokráciák rendőrei a magyar szervezet helyzetét, és milyen vezetői megközelítés vezetett oda, hogy a magyar rendőrség struktúrája az átalakítás elősegítésére létrejött tartalmas projektek fontos tapasztalatai ellenére (vagy éppen ezek miatt) változatlan maradt. Fontosnak és hasznosnak tartom tehát a megismert anyag összefoglaló ismertetését, az alábbiakban erre vállalkozom.

A Rendőrségi Együttműködési Program és az értékelő vizsgálat ismertetése

A REP létrejöttét már a TC Team Consult magyarországi működését megelőzően megalapozta dr. Salgó László, Csongrád megye akkori rendőrfőkapitányának utrechti tanulmányútja, ahol a további együttműködéssel kapcsolatban

jelzett igényét rendkívül nyitottan fogadták. A kezdeményezés folytatásaként 1990 decemberében Hollandia és Magyarország belügyminiszterei bilaterális elvi együttműködési megállapodást kötöttek. A tényleges együttműködés a holland rendőrfőkapitányok 1992-es magyarországi látogatása során indult útjára, ahol a holland rendőri vezetők szembesülhettek a magyar rendszerváltozás rendőrséget érintő problémás helyzetével.

Az együttműködés mindkét félnek érdeke volt. Amíg Magyarország elsősorban rendőrségének demokratizálódási folyamatához gyűjtött tapasztalatokat Hollandiában, a holland partnernek is érdekében állt, hogy stabil demokráciák alakuljanak ki Közép-Európában. A jelentés megfogalmazza azt is, hogy a szervezett bűnözés sikeres leküzdése érdekében alapvető fontosságú, hogy egész Európában nőjön a „törvény ereje”, és a különböző országos rendőri szervezetek hasonló minőségűek legyenek (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995). A két ország rendőrségének kölcsönös vizsgálata azért is kecsgetett jelentős tapasztalatokkal, mert amíg a magyar rendőrség erősen hierarchizált, központosított szervezet volt, melyben az egyes megyei rendőr-főkapitányságok az Országos Rendőr-főkapitányság alárendeltségében működtek, a holland rendőrség decentralizált, 25 tartományi rendőr-főkapitányságra és egy Országos Rendőr-ügynökségre tagozódott, melyek mindegyike autonóm szervezet volt, nem volt hierarchia a regionális és országos szervek között.

A partnerség jelentőségéről a magyar rendőrség vezetője, dr. Pintér Sándor úgy nyilatkozott, hogy a magyar rendőri szervezet pajzsot jelent a nyugat számára, így *„helytelen volna a magyar rendőrség fejlesztéséhez adott hozzájárulásokat a nyugati országok humánus szolidaritás-megnyilvánulásának tekinteni. Men-nél hatékonyabb rendőri tevékenység folyik Nyugat-Európa keleti határán, annál bonyolultabb a bűnelkövetők számára a keletről nyugatra való elmozdulás, annál kevesebb gondot jelent Nyugat-Európa számára a bevándorlók áradata, és annál jobban ellenőrizhetőek a keletről nyugatra tartó kábítószer útvonalak. A nyugat szemszögéből a magyar rendőrség egyfajta szűrőként fogható fel: kevesebb bűnöző, kevesebb migráció és kevesebb kábítószer-probléma nyugaton.”* (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

A projekt előkészítése során az együttműködés főbb területeinek kijelöléséhez a TC Team Consult vizsgálatának addigi részeredményei szolgáltattak muníciót. A cég *„Ajánlások egy hatékony és demokratikus rendőrség megteremtéséért”* című tanulmányában a magyar rendőrségen végrehajtandó öt legfontosabb változtatásként az alábbi területeket jelölte meg:

- 1) *„A magyar rendőrségnek nagyobb közbiztonságot kell elősegítenie és kialakítania, azaz aktív rendőrönként egyre hatékonyabb közbiztonságot kell kialakítani.*

- 2) *Magyarországnak többet kell fektetnie a közbiztonságba. Magyarországnak olyan biztonságos országgá kell válnia, mint a többi európai ország.*
- 3) *Egy olyan, új típusú rendőr kialakítása, aki önállóan, szakszerűen és magabiztosan gondolkodik és cselekszik, ugyanakkor azonban kritikusán vizsgálja saját magát, semleges, politikailag független. Ezen túlmenően ez a rendőr egy tiszteletben tartott és a társadalomba beolvadt állampolgár.*
- 4) *Egy új szervezeti struktúra felépítése. Egy egységes, de centralizált országos rendőrségre épülő feladatorientált és hatékony szervezeti felépítés kialakítása-*
- 5) *A rendőrség és az állampolgárok közötti kapcsolat fejlesztése, az állampolgárok rendőrségbe vetett bizalmának fokozása.” (Marác, Búás & Bendzsák, 1995).*

A fentiek alapján az együttműködések alapvetően az alábbi területekre terjedtek ki:

- a közbiztonság megteremtésének szempontjai;
- rendőri ellenőrzések;
- szervezett és kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények;
- erőszak alkalmazása a rendőri intézkedésekben;
- több országot érintő bűncselekmények;
- bevándoroltak/etnikai kisebbségek;
- közrend ügyei;
- narkotikumok;
- a bűncselekmények megközelítése és ellenőrzése (Marác, Búás & Bendzsák, 1995).

Ezen belül a közbiztonság fejlesztése terén:

- a közbiztonság fejlesztésének szempontjai;
- a rendőri munka gyakorlata;
- anyagi segítségnyújtás;
- a rendőrségi technológia és alkalmazásai;
- nyomozási taktikák, technológia és bizonyítékok;
- műszaki vizsgálat és eszközök;
- a nyomozás és a kriminológia számítógépesítése;
- automatizálás, számítógépesítés;
- súlyos és kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények leküzdése, elemzése;
- kutyák kiképzése és bevetése;
- közlekedésrendészet;
- rohamrendőrség és különleges alakulatok;

- nagyszabású rendőri beavatkozások;
- elemi csapások;
- bűnmegelőzés (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

Az „új típusú rendőr” kialakításának szempontjai:

- képzés és kiválasztás;
- munkaügyi és orvosi ellátási feltételek;
- egyenlő esélyek, emancipáció;
- nyelvtudás/nyelvtanfolyamok (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

Az új szervezeti kultúra bevezetésének szempontjai:

- pénzügyi politika;
- általános felépítés;
- vezetői képességek/üzletorientált műveletek;
- önálló és közös vezetés;
- számítógépesítés;
- váltás és demokratizálódás;
- kapcsolat a társadalommal és az államügyszéssel (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995)

A társadalmi kapcsolatok fejlesztésének szempontjai:

- a rendőrség kapcsolata a nyilvánossággal és a sajtóval;
- belső és külső kommunikáció;
- rendőrségi videóúság/mini szimpózium (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

A Magyarországon tett látogatások hasonló szakmai témákat érintettek (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995), bár az itteni látogatásokról általában véve úgy számoltak be, hogy azok egyharmadában az útnak általános célja volt: ismerkedés a magyar rendőrséggel. Ennek során rendőriskolákat, büntetés-végrehajtási intézeteket, tűzoltóságokat, menekülttáborokat is meglátogattak. A vizsgálati jelentés külön kitért arra, hogy a holland rendőrök egyharmada promóciós ajándékokkal készült magyar kollégái számára (jelvény, sajtó, alkohol stb.), ugyanakkor szakmai, operatív eszközöket is átadtak a magyar rendőrségnek (autók, számítógépek, baleset-elemző berendezések, telefonok, ujjnyomat-lapok, kábítószervizsgáló berendezések). Magyar kollégáik szintén hasonló ajándékokkal kedveskedtek nekik, ezek közül a szervezeti táblázatok, rendőrségi magazinok, éves jelentések voltak elsősorban szakmai tartalmúak. Néhány tartomány vérfolt-előhívó folyadékot is kapott. Egy alkalommal azonban megtaláltak egy lopott autót is, amit visszajuttattak Hollandiába (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

A projektben részt vevő holland rendőrök és szakértők által adott kérdőíves értékelésekből kiderült, hogy meglehetősen széles körű megbeszéléseket folytattak magyar kollégáikkal, melyekben gyakori témának bizonyult a holland rendőrség fejlesztése és módszerei, valamint a két ország rendőrségeinek különbözőségei. A válaszadók kb. egyötöde tudott tolmács nélkül is (angol vagy német nyelven) beszélgetni magyar kollégáival.

A holland válaszadók több mint 90%-a hasznosnak ítélte meg a Magyarországon tett látogatásokat. A viszonylag kevés negatív megjegyzések legfőképp azt a véleményt tükrözték, hogy a látogatások nem eredményeztek elég know-how-t. Az együttműködésről kifejezetten szakmai alapon gondolkodó holland kollégák véleménye szerint „*A magyarok láthatólag nagyobb hangsúlyt helyeztek saját rendőr-főkapitányságuk és a vidék, mint tényleges munkájuk bemutatására.*” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995). Megkérdezésük során az alábbi javaslatokat tették a jövőbeni látogatások hatékonyságának növelése érdekében:

- kevesebb borospince-látogatás;
- a nyelvi képzés támogatása és nyelvismeretre épülő kiválasztás;
- a megbeszélések tárgyát képező témák pontos előzetes meghatározása, valamint konzultáció a döntéshozókkal a látogatások céljának meghatározásához;
- főként gyakorlatorientált tevékenységek kiválasztása, és a programoknak a magyar rendőrség lehetőségei és igényei irányába történő elmozdítása;
- hangsúly fektetése a rendőrségi alapszolgáltatásokban dolgozó kollégák és munkatársak cseréjére;
- az együtt töltött időszakok meghosszabbítása Hollandiában, nagyobb számú és hosszabb látogatások tervezése Magyarországra (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

Rendőrségünkről alkotott véleményük kifejtése során elmondták, hogy a magyar rendőrök erősen motiváltak, a munkaterhelés nem túl nagy, a rendőrök elkötelezettsége azonban – különösen a bűnügyi osztályokon – kivételesen magasnak mondható. A rendőri intézkedések általában korrektek, azonban a hollandok mérceje szerint „*nagy távolság húzódik a rendőrség és a lakosság között. A rendőrök sohasem beszélgetnek a lakossággal, a tipikusan megtorló intézkedések hatástalannak és kaotikusnak minősülnek. Számos holland rendőr osztja azt a véleményt, hogy magyar kollégáik erőszakosan és arrogánsan viselkednek. A válaszadók nagy számban kritizálták kollégáik cigányokkal szembeni viselkedését. Másik szembeszökő jellemző a lakosság megadó hozzáállása és a rendőrségtől való féltelme.*” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995). Külön kitértek arra, hogy „*A megyei rendőr-főkapitányságokon erős hierarchikus kapcsolat van a vezetőség és a rendőrök között. Ezek a megyei főkapitányságok szigorú rezsimmel és nagyszámú*

felügyelői gárdával jellemezhetőek. Sőt a sokféle szakosodás következtében a járőrök feladatai meglehetősen korlátozottak.” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

A bűnügyi tevékenységet professzionálisnak minősítették, amely egyenrangú a hollanddal. Szintén hasonlóan magas színvonalúnak ítélték meg a közlekedésrendészeti tevékenységet. A magyar rendőrség legnagyobb lemaradását a felszereltség tekintetében tapasztalták, különösen az informatika területén (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995). A hollandok által kitöltött kérdőívben a megkérdezettek arról is kifejtették a véleményüket, hogy mely területek fejlesztését tartják kiemelkedően fontosnak. A válaszok megoszlását az 1. számú táblázat tartalmazza.

1. számú táblázat: Fejlesztésre szoruló területek

Fejlesztésre szoruló területek	A válaszadók hány százaléka tartotta kiemelten fejlesztendő területnek
Modern nyelvek ismerete	70
A járőröző rendőrök és a lakosság közötti informális kapcsolatok fejlesztése	65
A rendőrség nyitottsága a lakosság irányában – elektronikus ügykezelés	60
Belső kommunikáció; középvezetők vezetési stílusa	40
Operatív irányítás; eszközök: kapcsolattartó berendezések, műszaki berendezések, elhelyezés	35

Forrás: A táblázat a szerző saját szerkesztése – Marác, Búzás & Bendzsák (1995) alapján.

A hasonló kérdőívvel felmért magyar véleményekből kiderül, hogy kifejezetten pozitív véleménnyel voltak az együttműködésről. Rendkívül sok reakciót váltott ki az a kérdés, hogy szakmai tevékenységük és kapitányságuk mely részeiben kellene valamilyen változtatást végrehajtani. A legtöbb válaszadó a szakmai know-how-ját és az alkalmazott technikákat szerette volna fejleszteni (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

A magyar kollégáktól is megkérdezték, hogy mely területek fejlesztését tartják elengedhetetlennek rendőrségünkön. A válaszadók 80%-a szerint szükség van a műszaki, telekommunikációs, informatikai és gépjárműtechnikai eszközök fejlesztésére. Mindössze 20%-uk gondolta úgy, hogy az önkormányzatokhoz, civil szervezetekhez fűződő kapcsolatot érintően nincs azonnali változtatásokra szükség a magyar rendőrségen. A holland válaszokkal megegyezően születek a járőröző rendőrök teljesítménye és a lakossághoz fűződő kapcsolatának fejlesztése vonatkozásában.

Az értékelő jelentésben helyet kapott dr. Pintér Sándor r. altábornagy nyilatkozata is, aki arra mutatott rá, hogy „...a projekt első fázisának prioritása a

rendőrség és a lakosság közötti kapcsolat fejlesztése volt. A második fázisban a magyar rendőrség átszervezésére fog helyeződni a hangsúly”. Szó szerint idézik az országos főkapitány véleményét, aki szerint „...további decentralizációra már nincs szükség, hiszen az sem bizonyos, hogy egy olyan modell jobban működne” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995). Véleménye szerint a magyar rendőrség az állampolgárbarát holland példának köszönhetően egy társadalmilag támogatott állami intézménnyé fejlődött. „Most már nyitottabban kezelik a rendőrség tevékenységét. A Rendőrnapi, melyet legelőször 1991-ben tartottunk, ma már 130 000 látogatót vonz. Altábornagy úr nézete szerint a felső szintű vezetés mentalitásának és hozzáállásának külsőleg orientált megváltoztatása munkaigényes folyamat, »kitartást igénylő ügy«. Nem tartja szükségesnek a belső hierarchia megváltoztatását, mivel véleménye szerint az nem okoz problémát.” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

A program befejeztével, 1996. április 19-én Budapesten került sor az együttműködés értékelésére, mely a magyar és holland rendőrség vezetőinek közös nyilatkozatával zárult. Ebben a programot hasznosnak és fontosnak ítélték meg, „mely olyan tartalmilag és formailag egyaránt új kapcsolatokat eredményezett, amelyek lehetővé tették regionális rendőri szervek számára, hogy megismerjék és elsajátítsák egy fejlett nyugat-európai ország rendészeti tevékenységét, modern technikai eszközökhöz jussanak, s olyan tapasztalatokra tegyenek szert, amelyek szakmai tevékenységük színvonalát növelték. Az együttműködés során a holland partnerek megismerhették az európai színvonalú magyar rendőrség munkáját, képességeit és lehetőségeit, bekapcsolódtak a magyar rendőri tevékenységekbe, s ily módon bővíthették saját eszköztárukat” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

A nyilatkozatban deklarálták, hogy az együttműködést folytatni kell, a közös munka eddigi szakaszáról készült értékelő dokumentumait „hozzáférhetővé kell tenni minden érdeklődő számára, bizonyítandó, hogy e két ország rendőrsége mindent megtesz annak érdekében, hogy tevékenységét az Európai Unió normáinak megfelelően végezze, illetve azokhoz mielőbb alkalmazkodjék.” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

Zárszó

A rendszerváltozás utáni magyar rendőrség demokratizálódási folyamatában a nyugat-európai demokratikus jogállamok rendőrségeivel folytatott nemzetközi együttműködéseknek – ezen belül kiemelten a holland rendőrséggel folytatott közös munkának – meghatározó jelentősége volt. A kétoldalú nyitás ténye

mindenképpen méltatandó, annak tartalmára vonatkozóan a legplasztikusabb véleményt az értékelő vizsgálatot végzők adták az alábbiak szerint:

„Újra és újra végigolvasva a kérdőívek hangsúlyozottan elsődleges (azok egyszerű összesítését tartalmazó) adatsorait, bennünk, a kutatókban az a következő kutatási hipotézis fogalmazódik meg, hogy vajon hogyan hatnak az együttműködés során szerzett tapasztalatok a korábbi, már megcsontosodott beállítódásainkra. Néha az embernek az a benyomása, hogy valójában nem vagyunk elég nyitottak, és a világot járva nem annak tényleges megismerése a célunk, hanem kedvenc elméleteinkhez keresünk visszaigazolásokat.” (Marác, Búzás & Bendzsák, 1995).

Az a szemlélet, amely a nyugat-európai demokratikus jogállamok rendőrségeit jellemző szervezeti, szakmai és társadalmi integrációs jegyek megismerését – és főként hazai viszonyok közötti alkalmazását – a felszínen áhította, valójában azonban távol tartotta magától, mai napig érezteti hatását. Sőt, ha ennek hatásait nem csupán a nemzetközi partneri kapcsolatok dimenzióján, hanem a TC Team Consult működésének teljes keresztmetszetében értelmezzük, láthatjuk, hogy a vizsgálat által tett végső megállapításokra is kihatott. Az átvilágítás eredményét hajlító kormányzati magatartásra Salgó László mutatott rá 1994-ben írott *„Új típusú biztonság”* című könyvében:

„Mára azért sokat szelídült, komfortistábbá vált a Tc Team Consult is: létrehozta a magyar irodáját, szakmai-üzleti kapcsolatba került a Legfelsőbb Bírósággal, az Ipari Minisztériummal és az Igazságügy Minisztériummal stb. Mára már akár veszi is, ha mást nem „good will”-t, potenciális pozíciókat. 1993-ra pedig úgy tűnik, megrendelő is lesz az ORFK, immáron – ugyan volumenében szerény, de konkrét – anyagi hozzájárulást is feltételez a további Tc Team Consult jelenlét.” (Salgó, 1994).

Mindezek ismeretében válik összefüggéseiben is érthetővé Finszter Géza véleménye a TC Team Consult megállapításairól:

„A diagnózis nem vitatható, de 2008 végén úgy látszott, hogy ennek egyes elemei nem a reformot támogatták, hanem a korábbi viszonyok konzerválásához nyújtottak érveket. Az egységes nemzeti rendőrség erényként való bemutatása megakadályozott minden decentralizációs törekvést, noha az idézett értékelés más összefüggésben a túlzott centralizmus veszélyére felhívta a figyelmet. A jól képzett vezetők a csúcson ellenérdekeltek maradtak a nagyszabású átalakításban, jártasságukat tehát arra használták fel, hogy fékezzék a reformereket, sokszor nem is saját pozícióik védelmében, hanem a legjobb szakmai meggyőződéstől vezérelve.” (Finszter, 2008).

A holland és magyar Rendőrségi Együttműködési Program értékelő jelentése, mint cseppben a tenger teszi láthatóvá rendszert váltó országunk jogállamiság

útjára lépett rendőrségének a változás irányába mutató törekvéseit és az e korban (is) áhított reform elmaradásának okát. A rendőrséget ma tanulmányozó kutató szemével – tanulságos tartalmán túl – a rendőrség demokratizálódási szándékának legfőbb bizonyítékát az szolgáltatja, hogy ilyen szellemben, kritikai hangvétellel megszülethetett. Lencséjén keresztül szemlélve rendőrségünk egyetlen független átvilágítási kísérletét új kutatási igényeket ébreszt annak átfogóbb megismerésére. A rendszerváltozást követő magyar rendőrséget kutatók munkáiban szinte kötelezően idézett vizsgálatról azok megállapításait érintően általában hasonló összegzések születtek, melyekben a szerzők megemlítik a változtatás öt fő területét, kiemelve azt, hogy a Team Consult a kor magyar reformereinek általános véleményétől eltérően az egységes magyar rendőrség mellett tette le voksát, álláspontjához hozzátéve azt, hogy a kívánt demokratizálási folyamat decentralizált szervezeti struktúrában, a lakossághoz közel álló rendőrséggel képzelhető el.

Az elemzések legtöbbször azonban tartózkodik attól, hogy értékelje az átvilágítást, holott annak valódi jelentőségét csak azzal együtt lehet megítélni, hogy tudjuk, milyen körülmények között született, milyen tényezők befolyásolták megszületését, és megállapításai milyen módon hasznosultak az azóta eltelt időben. Az értékeléshez kellő apropót szolgáltathat a vizsgálat befejezésének negyedévszázados évfordulója is. Ma még jó néhányan köztünk élnek a vizsgálat magyar szakértői közül, a most el nem végzett munka azonban később pótolhatatlan veszteségeket okozhat. Segítségével azonban megismerhetővé válik a múlt és érthetőbbé a jelen.

Felhasznált irodalom

- Bezerédi I. (2018). TC Team Consult – Gondolatok a rendőrség modernizációjáról. *Magyar Rendészet*, 18(1), 91–98. <https://doi.org/10.32577/mr.2018.4.7>
- Finszter G. (2008). A rendészet átalakulásának húsz esztendeje (1988-2008). In Sándor P., Stumpf A. & Vass L. (Szerk.), *Magyarország politikai évhuszadkönyve: Kormányzati rendszer a parlamenti demokráciában 1988-2008*. (pp. 1–11). Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány.
- Finszter G. (2019). Rendészeti igazgatás a rendszerváltozás időszakában 1989-1990. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Gondolatok a rendészettudományról* (pp. 111–124). Magyar Rendészettudományi Társaság.
- Horváth B. (1990). A civil Belügyminisztérium a jövő rendőrségéért. *Belügyi Szemle*, 28(10), 3–9.
- Korinek L. (2020). A híd. *Belügyi Szemle*, 68(3), 99–109. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.3.6>
- Marác K. L., Búzás P. & Bendzsák K. (1996). *Rendőrségi Együttműködési Program. Értékelő Vizsgálat 1993-1995*. Levéltári dokumentum.

- Salgó L. (1994). *Új típusú biztonság*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Szikinger I. (1998). *Rendőrség a demokratikus jogállamban*. Sík Kiadó Kft.
- Szikinger I. (2020). A rendőrségre vonatkozó önkormányzati nézetek. In Verebélyi I. (Szerk.), *Rendszerváltás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989-1994)* (pp. 53–56). Dialóg Campus.
- Verebélyi I. (1989). A belügyi igazgatás reformja. *Belügyi Szemle*, 27(5), 3–17.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Budavári Á. (2023). Kevesebb borospince, több szakma. Rendőrségi Együttműködési Program Magyarország és Hollandia rendőrségei között 1993–1995. *Belügyi Szemle*, 71(3), 479–491. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.3.7>